

УДК 330.112

*Н. Г. Комар, аспірантка
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

КОНТРОЛІНГ ЯК РЕГУЛЯТОР ПРОВЕДЕННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ФІНАНСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Komar N. H., postgraduate student,
State Higher Educational Establishment
«Vadym Hetman Kyiv National Economic University»*

CONTROLLING AS A REGULATOR OF THE RESTRUCTURING OF FINANCE AGRICULTURAL ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто контролінг як важливий регулятор проведення реструктуризаційних перетворень фінансів аграрних підприємств України. Аргументовано, що впровадження системи контролінгу є актуальним для аграрних українських підприємств. Зауважено, що надзвичайно важливо правильно організувати систему контролінгу на підприємстві із врахуванням виду економічної діяльності та специфіки його функціонально-організаційної структури. Визначено, що використання інструментів контролінгу як інноваційної складової управління на вітчизняних аграрних підприємствах має сприяти істотному підвищенню ефективності їх діяльності, конкурентоздатності, зміцненню позицій суб'єктів підприємництва на внутрішньому та зовнішніх ринках.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: контролінг, реструктуризація, фінанси підприємств, аграрні підприємства.

ANNOTATION. The article deals with controlling as an important regulator of restructuring transformations finance agricultural enterprises of Ukraine. Argued that the introduction is vital for controlling agricultural Ukrainian enterprises. Noted that it is extremely important to organize a system of controlling the company, taking into account economic activity and specificity of its functional and organizational structure. Determined that the use of instruments of financial controlling as part of management innovation in domestic agricultural enterprises should contribute to significant business efficiency, competitiveness, strengthen the position of business entities in the domestic and foreign markets.

KEY WORDS: controlling, restructuring, finance companies, farms.

Актуальність теми. В умовах жорсткої міжнародної економічної конкуренції управління вітчизняними підприємствами потребує нових підходів до управління бізнесом і впровадження

ефективних засобів комплексного вирішення стратегічних і оперативних завдань. Удосконалювати менеджмент підприємств необхідно у відповідності із змінами ринкового середовища та враховуючи вимоги науково-технічного прогресу. Однією з передумов перетворення сучасних підприємств на інноваційні інформаційно-технічні системи є використання інструментів контролінгу. Запровадження контролінгу як інноваційної складової управління дозволить аграрним підприємствам України ефективно та довгостроково функціонувати як на вітчизняному, так і на зовнішніх ринках, збалансовуючи свої доходи і витрати.

Постановка проблеми. Контролінг є новою концепцією інформації та управління, що широко застосовується зарубіжними підприємствами. Ця система забезпечує: концентрацію контрольних дій за показниками фінансово-господарської діяльності підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних показників від запланованих, визначення чинників, що зумовили ці відхилення, прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності управління фінансами підприємства. Отже, контролінг є одним з найважливіших елементів забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Аналіз існуючих досліджень за даною проблемою. Сутність, проблеми впровадження та ефективність контролінгу досліджувалася у працях багатьох зарубіжних (Є. Ананькіна, А. Дайле, С. Данилочкіна, Н. Данилочкіної, Б. Івашкевича, О. Кармінського, Р. Манна, Е. Майєра, Б. Нідлза, Л. Попової, Д. Хана, Х. Фольмут) і вітчизняних (М. Аксентюк, Д. Гулін, І. Давидович, М. Зозуляк, В. Левицька, О. Максименко, Г. Партин, М. Пушкар, Г. Семенов, І. Тріска, Н. Таран, В. Рудницький, С. Сухарєва, О. Терещенко, А. Ткаченко, М. Чумаченко, І. Цигилик) науковців. Не дивлячись на значний теоретичний доробок учених, на сьогодні система впровадження контролінгу є недостатньо поширеною у практиці управління підприємствами України, що пов'язано з багатьма невирішеними питаннями стосовно трактування суті контролінгу, напрямів його впровадження на підприємствах і так далі.

Викладення основного матеріалу. Необхідність і доцільність впровадження контролінгу в діяльність аграрних підприємств обумовлено необхідністю передбачити можливі несприятливі економічні ситуації та розробки шляхів їх уникнення. Зокрема, за допомогою контролінгу є можливим: планування результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою підвищення ефективності використання фінансових ресурсів; вчасне отримання необ-

хідної для прийняття управлінських рішень інформації; підвищення платіжної дисципліни структурних підрозділів; підвищення ефективності контролю за заборгованістю та управління витратами; зростання конкурентоздатності підприємства.

Особливо актуальним є контролінг при реструктуризаційних перетвореннях підприємства, адже реструктуризаційні зміни потребують постійного контролю і моніторингу їх проведення. Термін «реструктуризація» має різносторонні характеристики. Частіше за все реструктуризацію розглядають як **метод** підвищення ефективності діяльності підприємства, що не відображає всієї суті даного інструменту. Проведення реструктуризації здійснюється на протязі певного періоду часу, у зв'язку з чим її необхідно розглядати не лише як метод боротьби з кризою, а також і як **процес**, що має конкретні етапи і проводиться у відповідності з конкретними принципами. Також варто зазначити, що реструктуризація — це **проект**, який включає комплекс дій по приведенню умов функціонування підприємства у відповідність з умовами ринку і розробкою стратегії його розвитку. Виходячи з цього, реструктуризацію як метод, процес і проект для ефективних і бажаних результатів її проведення необхідно постійно регулювати. Таким ефективним регулятором на сьогодні є система контролінгу.

Погоджуючись з точкою зору Г.О.Партина, до основних функцій фінансового контролінгу на підприємстві віднесемо: визначення фінансової стратегії підприємства (при цьому стратегія розглядається нами як функція часу та функція напряду діяльності); бюджетування та планування; контроль та аналіз фінансових відхилень; внутрішній консалтинг та аудит [3].

При запровадженні системи контролінгу на підприємстві формується система критеріїв і показників залежно від поставленої мети. Використовують натуральні, вартісні, кількісні та якісні показники діяльності. На основі поєднання однорідних показників формуються інтегровані критерії контролінгового забезпечення стратегії розвитку підприємств [1].

Фінансовий контролінг як важливий елемент всієї сукупності цілей, методичного інструментарію, інтегрованих показників зорієнтований на контроль реалізації фінансових завдань; розроблення оперативних управлінських рішень щодо коригування окремих завдань і показників фінансового розвитку у зв'язку зі зміною зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури фінансового ринку і внутрішніх умов здійснення господарських операцій підприємства [5].

У цілому фінансовий контролінг є системою інтегрованого управління фінансовими інструментами, що спрямоване на визначення шляхів досягнення фінансового добробуту підприємства у майбутньому. Завданням фінансового контролінгу є організація управління фінансовими процесами на такому рівні, щоб унеможливити прорахунки як у поточній діяльності, так і на перспективу. Вважаємо, є сенс визначати фінансовий контролінг як фінансову ідеологію управління вартісними показниками і планово-контрольними розрахунками.

З огляду на світову практику, фінансовий контролінг є необхідним елементом управління підприємством. Завдяки впровадженню його в життя сучасного бізнесу багато вітчизняних суб'єктів підприємництва зменшують витрати на виробництво, і як наслідок, зміцнюють позиції у своєму сегменті ринку та розширюють ринки продажів продукції. В Україні система контролінгу поступово (хоча досить повільно) впроваджується в практичну діяльність підприємств. Активно впровадження контролінгу відбувається на іноземних і спільних підприємствах і в компаніях із прогресивним і сучасним менеджментом: у торговельній мережі «Фоззі», медіа-холдингу «КР Publications», на підприємстві оператора мобільного зв'язку МТС. Позитивний вплив впровадження контролінгу на підприємствах підтверджують численні приклади компаній США, Німеччини, Італії та інших країн [4].

Практика свідчить про наявність значної кількості перешкод на шляху запровадження контролінгу як інноваційної складової управління на вітчизняних аграрних підприємствах. До сучасних проблем організації та адаптації контролінгу на підприємствах віднесемо: відсутність у безпосередніх користувачів контролінгу (менеджерів середньої та вищої ланки) достатнього рівня знань про зміст контролінгу; необхідність формування прозорих інформаційних потоків, а також чіткої координації між окремими структурними підрозділами (центрами відповідальності); необхідність підтримки впровадження контролінгу з боку керівництва та власників підприємства; нестійке фінансове та правове поле, в яких працюють вітчизняні підприємства; нестабільні зовнішні умови вітчизняного ринку.

Проте, вважаємо, що ефект від впровадження системи контролінгу вартий того, щоб її, не дивлячись на всі перешкоди, все ж застосовувати як систему внутрішнього оперативного управління фінансовими результатами діяльності, що спрямоване в короткостроковому періоді на оптимізацію прибутку, а в довгостроково-

му періоді — на підтримання гармонійних відносин із зовнішнім середовищем.

Висновки. З викладеного можна зробити висновок, що впровадження контролінгу є актуальним для українських підприємств. Надзвичайно важливо правильно організувати систему фінансового контролінгу на підприємстві із врахуванням виду економічної діяльності та специфіки його функціонально-організаційної структури, що є передумовою запобігання виникненню кризових економічних ситуацій, своєчасного визначення причин фінансових ускладнень і шляхів оперативного їх усунення. Особливо на часі впроваджувати фінансовий контролінг також на державних підприємствах, на більшості з яких використання інструментів контролінгу не відбувалося з моменту їх створення.

Використання інструментів фінансового контролінгу як інноваційної складової управління на вітчизняних підприємствах має сприяти істотному підвищенню ефективності їх діяльності, конкурентоздатності, зміцненню позицій суб'єктів підприємництва на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Література

1. *М.М.Аксентюк.* Контролінгове забезпечення стратегії розвитку підприємства / М.М.Аксентюк // Економіка та держава. — 2008. — №7. — С. 40–43.
2. *М.Зозуляк.* Роль контролінгу в системі управління деревообробним підприємством [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/NvKSke.pdf
3. *Г.О.Партин.* Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві / Г.О.Партин // Науковий вісник НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19. — С. 199–202.
4. *Г.А.Семенов, Н.В. Таран.* Контролінг як база обґрунтування й прийняття управлінських рішень / Г.А. Семенов // Вісник економічної науки України. — 2007. — №1. — С. 154–159.
5. *Тріска І.І., Левіцька В.В.* Фінансовий контролінг та необхідність його впровадження на вітчизняних підприємствах [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Economics/60175.doc.htm

Reference

1. *M.M.Aksentiuk.* (2008). Kontrolinhove zabezpechennia stratehii rozvytku pidpriemstva // Ekonomika ta derzhava. — №7. — P. 40–43.

2. *M.Zozuliak*. Rol kontrolinhu v systemi upravlinnia derevoobrobnym pidpriemstvom. from: http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/NvKSke.pdf

3. *H.O.Partyn*. (2009). Vydy ta mistse finansovoho kontrolinhu na pidpriemstvi // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – №19. – P. 199–202.

4. *H.A.Semenov, N.V. Taran*. (2007). Kontrolinh yak baza obgruntuvannia y pryiniattia upravlinskykh rishen // Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. – №1. – P. 154–159.

5. *Triska I.I., Levytska V.V.* Finansovy kontrolinh ta neobkhdnist yoho vprovadzhennia na vitchyznianskykh from: http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Economics/60175.doc.htm

Статтю подано до редакції 09.02.15 р.

УДК 657.1

Костишин Н.С., к.е.н.,
Чортківський навчально-науковий інститут
підприємництва і бізнесу, ТНЕУ

СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ

Kostyshyn N. S., *Candidate of science in Economics (PhD),
Chortkiv Educational and Scientific Institute
of Entrepreneurship and Business TNEU*

ESSENCE OF ECOLOGICAL OBLIGATIONS AS AN OBJECT OF ECOLOGICAL ACCOUNTING

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто екологічні аспекти обліку як інформаційної підсистеми управління підприємством з урахуванням охорони природного середовища. Окреслено підходи щодо розуміння поняття «екологічні зобов'язання» та визначеного його сутність.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: природокористування, охорона природи, сталий розвиток, екологія, екологічний облік, екологічні зобов'язання.

ANNOTATION. The article deals with the ecological aspects of accounting as an informational management subsystem of enterprise considering protection of the environment. Approaches for understanding the concept of «ecological liabilities» are outlined and its essence is defined.

KEY WORDS: environmental management, environmental protection, sustainable development, ecology, ecological accounting, ecological liabilities.